[illegible]

[illegible]

[illegible]

- Ասեմ, որ Եվրամիությունը Վրաստանի պարենի պիտանիության գործակալությանը երկամյա գրանտի տեսքով հատկացրել է 4,5 միլիոն եվրո: Գրանտի նպատակն է Վրաստանում ապահովել Եվրամիության չափորոշիչներին եւ օրենսդրությանը համապատասխանող մթերքի արտադրությունը, անասնաբուժական, սանիտարական եւ ֆիտոսանիտարական վերաստուգման կառավարման համակարգերի ներդրում: Հիշեցնեմ, որ ստորագրելով ասոցիացման համաձայնագիրը, Վրաստանն ստանձնել է իր օրենսդրությունը Եվրամիության օրենսդրությանը համապատասխանեցնելու պարտավորություն: Դրանում ներառված է նաեւ պարենամթերքի նկատմամբ վերահսկողության հարցը: Կարտոֆիլը հենց այն սննդամթերքի տարատեսակներից մեկն է, որի ֆիտոսանիտարական վերահսկողության խստացումը Վրաստանն ստանձնել էր դեռեւս 2007 թվականին:

[illegible]

- Եվրամիությունը, Վրաստանի հետ առեւտրական համաձայնագրի շրջանակներում,

կարտոֆիլի արտահանման սահմանափակում չի սահմանել: Թեպետ տեղի ֆերմերները դեռեւս չեն կարողանա Եվրամիության շուկա դուրս բերել իրենց արտադրանքը, քանի որ եվրոչափանիշներին համապատասխանեցնելու համար կպահանջվի որոշակի ժամանակ: Արտահանման ցանկություն ունեցող ֆերմերները պետք է իրականացնեն հատուկ գրանցումներ, թե ինչ թունաքիմիկատներ են օգտագործել վեգետացման փուլում: Պետք է ուսումնասիրվի հողատարածքը, որտեղ աճեցվելու է կարտոֆիլը: Հստակեցվելու են նաեւ հնարավոր հիվանդությունների եւ վնասատուների դեմ պայքարի մեթոդները: Բացի այդ, Եվրամիության շուկայում գործում է չափի չափորոշիչը, այսինքն՝ ինչ մեծության կարտոֆիլ կարելի է արտահանել եվրոպական շուկա:
Թեպետ, ի պատիվ, օրինակ, Սամցխե-Ջավախեթիի ֆերմերների, պետք է ասեմ, որ, չնայած եվրոպական շուկա ներթափանցելու դժվարություններին, այստեղ արդեն ձեռնամուխ են եղել եվրոպական տեխնոլոգիաների ներդրմանը եւ մշակել են կարտոֆիլի աճեցման նոր մեթոդներ:
Օրինակ, տարածաշրջանի տնտեսություններում ներդրել են Եվրոպայում արդյունավետ փորձարկում անցած կաթիլային ոռոգման համակարգը, ինչը թույլ է տալիս ջրի խնայողական օգտագործմամբ ստանալ բարձր բերք: Ոռոգման այդ համակարգի մոնտաժման արժեքը մեկ հեկտար հողատարածքի վրա կազմում է 3-4 հազար լարի: Թեպետ դրա օգտագործման դեպքում 1 կիլոգրամ կարտոֆիլի ինքնարժեքը կազմում է 35-40 թեթրի: Նման դեպքերում հողերն ապահովված են լինում երաշտից: Փորձերը ցույց են տվել, որ ոռոգման վերոնշյալ համակարգի օգտագործման դեպքում, 7-10 հեկտարի վրա աճեցվել էր 22-25 տոննա բերք, այն դեպքում, երբ սովորական ոռոգման պայմաններում նույն հողատարածքի բերքատվությունը կազմել էր 10-11 տոննա:

-[illegible]

- Իրոք, մրցակցությունն ուժեղ է: Եվրամիության շուկայում կարտոֆիլի հիմնական մատակարարները Իսպանիան, Իտալիան եւ Լեհաստանն են: 2014 թվականի տվյալներով, Եվրամիության երկրների շուկաներում կարտոֆիլը ամենաէժանը Լեհաստանում էր՝ կիլոգրամի դիմաց 0,58 եվրո, իսկ ամենաթանկը Բելգիայում՝ 2,2 եվրո:
Ամենայն հավանականությամբ, եվրոպական չափորոշիչներին Վրաստանում աճեցրած կարտոֆիլի համապատասխանեցման դեպքում, եվրոպական շուկա մուտք գործելու ամենահավանական հնարավորությունը կունենա վաղահաս կարտոֆիլը: Ինչպես գիտեք, վաղահաս կարտոֆիլը մեր տարածքներում հասունանում է մայիսի վերջին-հունիսի առաջին տասնօրյակում: Եվրոպական շուկայում վաղահաս կարտոֆիլի արտահանման հնարավորությունն իրատեսական է, քանզի հիմնական մատակարարող երկրներում վաղահաս կարտոֆիլը ստացվում է շատ ավելի ուշ: Ինչ վերաբերում է ուշահաս կարտոֆիլին, ապա այստեղ հարկ կլինի մթերքի ներկայացման առումով որոշակի աշխատանք կատարել, գովազդել, դրան նվիրված միջոցառումներ կազմակերպել եւ այլն:

-[illegible]

- Ինչ վերաբերում է կարտոֆիլի ներքին շուկային, ապա, 2014 թվականի հունիսի տվյալներով, մեկ կիլոգրամ կարտոֆիլի մեծածախ գինը կազմում էր 45-50 թեթրի, իսկ փոքրածախը՝ 0,6-1 լարի:
Նշեմ, որ 2013 թվականի աշնանն ու ձմռանը տեղական շուկայում կարտոֆիլի գինը կտրուկ աճեց, հասավ 1,6-2 լարիի: Ֆերմերների պարզաբանմամբ, կարտոֆիլի գնի ավելացումը պայմանավորված էր արտահանման ծավալների մեծացման հետ: 2013 թվականին երկրի մասշտաբով Վրաստանում իրացվել է 296 600 տոննա կարտոֆիլ, արտահանվել՝ 16 630 080 տոննա:

Վրաստան կարտոֆիլի ներկրման հարցով լիդերը Հայաստանն է, այն անցյալ տարի ներկրել է 13 205 600 տոննա կարտոֆիլ: Այդ ցուցակում երկրորդ տեղը զբաղեցնում է Եգիպտոսը, որտեղից ստացվել է 1 673 600 տոննա կարտոֆիլ, երրորդը` Նիդերլանդները` 925 300 տոննա:
Ներկրման ծավալների նման ավելացումը առաջացրեց ֆիտոսանիտարական վերահսկողության խստացման անհրաժեշտություն: Դրա շնորհիվ էր, որ անցյալ տարի խոտանվեց եւ ետ ուղարկվեց 924 565 տոննա կարտոֆիլ: Նշենք, որ կարտոֆիլի գնի վրա որոշակի ազդեցություն գործեց նաեւ այն, որ տեղական արտադրողները չկարողացան բավարարել ներքին շուկայի պահանջարկը:
Թեպետ հարկ է նշել, որ 2013 թվականի կարտոֆիլի բարձր գինը որոշակիորեն խրախուսեց ֆերմերներին, ինչը հանգեցրեց կարտոֆիլի ցանքատարածքների ավելացմանը: Օրինակ, 2014 թվականին Բոլնիսիի մունիցիպալիտետում վաղահաս կարտոֆիլ տնկարկվեց ավելի քան 2 հազար հեկտար տարածքի վրա:
Տեղաշարժեր են նկատվել նաեւ Սամցխե-Ջավախեթիի տարածաշրջանում: Օրինակ, 2014 թվականի համար Ախալքալաքիի մունիցիպալիտետում կարտոֆիլի տակ դրվեց 7100 հեկտար տարածք: Անցյալ տարի ախալքալաքցիներն էլ իրենց կարտոֆիլը ծախեցին բավականին բարձր գներով: Գնորդները մթերքը տանում էին անմիջականորեն գյուղերից: Հավանաբար, դա յուրատեսակ ազդակ հանդիսացավ ֆերմերների համար: Բավական է նշել, որ ախալքալաքցի ֆերմերներն ընթացիկ տարվա համար գնել էին շուրջ 400 տոննա կարտոֆիլի սերմնանյութ:
Ինչպես տեսնում ենք, Եվրամիության շուկա մուտք գործելու հեռանկարներն իրատեսական են, թեպետ հարցի վերջնական լուծման ոչ միայն բավականին ժամանակ, այլեւ նշանակալի ծավալի աշխատանք ու միջոցներ պետք է հատկացվեն: